

EL BALL DE DIABLES DE RIBES

1. ENTRE BALL DE DIABLES I COLLES DE DIABLES

Si reculem una mica en els anys, ens adonarem que els diables a la Festa Major tenien tres coses en comú: una petita representació en què intervenien les forces del bé i del mal, els versos satírics i els coets. D'això se'n deia Ball de Diables.

Que hagin conservat aquesta forma, sense interrupció o amb interrupcions i posteriors recuperacions, tenim el Ball de Diables de Vilafranca del Penedès, el Ball de Diables de Sitges, el de Vilanova, el de l'Arboç i alguns altres.

A Ribes, com a alguns altres pobles, aquesta modalitat havia existit a començament de segle, però actualment només se'n conserven dues parts: els versos i els coets.

No obstant això, podem parlar perfectament de Ball de Diables de Ribes, ja que Ribes es troba en la zona penedesenca i, doncs, no és estrany que participi de la modalitat pròpia dels pobles de la rodalia: Sitges, Vilanova, Vilafranca... A més, hi ha constància de l'existència de l'antiga representació i, pel que fa als versos, no s'han deixat de fer mai. Sempre s'ha mantingut el caràcter oral del ball i no es poden concebre diables a Ribes sense dir versos.

Ben diferents són les "Colles de diables" nascudes recentment en zones que no en tenen tradició. Només tiren coets, fugen de la indumentària habitual i no tenen relació amb la resta de balls sinó que munten actes aïllats anomenats "correfoc" des que algú es va inventar el terme.

A Ribes hi ha un ball de diables que té sentit ple en relació amb la resta de balls populars que participen a la Festa Major, com passa a la resta del Penedès i del Camp de Tarragona tot i que, si convé, també ha actuat aïlladament.

2. ELS DIABLES A RIBES

Actualment no es pot concebre una Festa Major al nostre poble sense la participació del drac, gegants, bastoners, gitanes, diables, capgrossos..., però això no sempre ha estat així, ja que, fins a la meitat del segle, la major part d'aquests balls populars no existien o bé s'havien perdut, com és el cas del Ball de Diables.

Mentre els capgrossos i els bastoners ja formaven part de la Festa Major de l'any 1901, el drac vell no s'hi incorporà fins uns anys més tard (al llarg del primer quart de segle). Però no s'acabava aquí el repertori d'entremesos populars, ja que foren força habituals fins a la Guerra Civil les representacions de diferents balls de versos o balls parlats. Aquests balls, entre els quals destaquen el dels Malcasats, de la Viuda Judit, Marcos Vicente, de Sant Pau..., es representaven a la plaça dels Arbres (plaça Marcer) tant per Sant Pere com per Sant Pau.

Va ser també en aquests moments quan va aparèixer la primera referència del ball de versos dels diables pel que fa a aquest segle, ja que segurament al llarg del segle XIX ja es produïren algunes actuacions. Així, amb tota seguretat, el Ball de Diables fou representat un mínim de quatre vegades fins a la Guerra Civil. El 1913 i 1916 fou representat per Sant Pau, mentre que el 1922 i el 1929 ho fou per Sant Pere. El text que emprava l'antic Ball de Diables de Ribes tenia un caràcter satíric i feia referència al nostre poble. Hi intervenia un àngel, Llucifer, sant Miquel, una diablesa i deu diables que representaven una petita trama argumen-

tal totalment diferent del que es fa avui dia.

No va ser fins a la meitat del segle XX que es van començar a crear nous balls populars (els gegants van ser-ne els primers, ja que fins al 1952 si n'hi havien participat eren colles de pobles veïns) o a recuperar-ne algun que s'havia perdut anys abans, com seria el cas del Ball de Diables.

Fou la presència de la colla de Diables de Vilanova per la Festa Major de Sant Pau de 1949 que va propiciar que un grup de joves de Ribes es decidissin a recuperar el Ball de Diables.

L'any 1951, per la Festa Major de Sant Pere, es féu realitat la recuperació de la Colla de Diables de Ribes. Com a Llucifer, en aquesta primera colla, hi havia en Jaume Massó, *Virella*, el qual va ocupar el càrrec durant la dècada dels 50, i com a responsable de la colla, l'Albert Fuster, *Paise*.

A partir d'aquests moments i de manera gairebé ininterrompuda, la Colla de Diables de Ribes ha anant sortint a les nostres festes majors.

Durant bona part dels anys 60, va fer de Llucifer en Josep Martí, *Pepsicola*, que també va donar un fort impuls al Ball de Diables de Ribes. D'aquests anys, cal destacar-ne algunes sortides com per exemple la que es realitzà l'any 1964 a Tarragona pel centenari de la construcció dels Nanos Vells d'aquella ciutat.

L'any 1968 va entrar de Llucifer en Joan Font Ferret, *Pompet*. El Sant Pau de 1972, sent Llucifer l'Anton Milà, *Pinzell*, el Ball de Diables de Ribes va anar a buscar, al castell, el nou Drac de Tres Caps de Ribes.

Fins a aquells moments només hi havia hagut una única colla de Diables de Ribes (excepte un breu període dels anys seixanta en què n'hi hagué una en què el cap de colla era en Torrents), però per Sant Pere de 1978 n'apareix una segona, essent-ne els Llucifers en Tòfol Rovira, *Cabaler* (colla gran) i en Jordi Coll, *Peco* (colla de diables petits). A aquestes s'hi va afegir per uns anys una colla formada per antics diables l'any 1980.

Des d'aquell any, hi ha hagut festes amb tres colles, festes amb dues i festes amb una, i el nombre de diables ha oscil·lat entre vint i un centenar.

La colla que es va formar l'any 1988 sent cap de colla en Xavier Coll, *Peco-xic*, és la que s'ha mantingut fins avui dia, tot i que sols queden tres dels components inicials.

Per Sant Pau d'enguany, la Colla de Diables de Ribes es va proposar canviar la imatge donada en aquests últims anys. Així, per Sant Pere s'inauguraran uns nous vestits canviant l'estètica que es portava fins ara però mantenint la roba de sac, pròpia del ball a Ribes. Aquests vestits han estat dissenyats i pintats per Manel Font i Milà.

Manel Font pintant els vestits nous

3. LA RECUPERACIÓ DEL BALL DE DIABLES

Per elaborar aquest treball ens hem posat en contacte amb Josep Martí, *Pepsicola*, Albert Fuster, *Paise* i Jaume Gómez i Puig i els hem entrevistat per parlar sobre els anys de la recuperació del Ball de Diables a Ribes. En aquest treball sortiran noms de moltes persones relacionades d'una manera o altra amb el ball però pot ser que no tothom hi surti reflectit. El nostre objectiu és donar una visió ben àmplia i hem fet el que hem pogut.

Ja fa 44 anys des que el 1951 un grup de joves, i no tan joves, de Ribes es van decidir a emprendre la difícil tasca de recuperar el Ball de Diables a Ribes. El

fet que els engrescà a dur endavant aquest propòsit fou la presència del Ball de Diables de Vilanova per la Festa Major de Sant Pau de 1949.

Ball de Diables del 1951

Foren uns inicis molt durs, ja que van haver de fer front a la manca d'una indumentària adequada. Així, tal com ens informà l'Albert Fuster, *Paise*, l'any 1951 van haver de sortir amb uns vestits cedits pel Ball de Diables de Vilanova, mentre que el 1952 van haver de llogar-los a Barcelona. Aquests vestits no tenien una qualitat gaire gran ja que s'encenien amb força facilitat. No fou fins al 1953 que el Ball de Diables de Ribes aconseguí tenir uns vestits propis -ajudats a pagar per l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes-. Al mateix temps, van haver de cercar la suficient gent per poder tirar el ball endavant, ja fos com a diable, timbaler o redactor dels versos.

El Ball de Diables, però, no es recuperà de manera idèntica a com s'havia desenvolupat durant els primers trenta anys de segle, ja que es perdé un element que havia estat habitual en aquelles actuacions: la representació. En canvi, els versos s'han mantingut sempre ben vius fins avui dia.

Alguns dels components que formaven part del Ball de Diables en aquests primers anys foren: Jaume Massó, *Virella*; Albert Fuster, *Paise*; Pere Rossell, *Po-Virella*; Pere Marcer, *Pere-els-Carç*; Jaume Guillaumes, *Xeràpit*; Joan Albareda, *Burrec*; Josep Maria Martí, *Sarri*; Joan Artigas, *Fava*; Joan Puig, *Poma* i Pere Vendrell.

4. INDUMENTÀRIA I ACCESSORIS

Una part fonamental de qualsevol ball de diables és la vestimenta, ja que els haurà de protegir de les espurnes que desprenen les carretilles.

En el cas ribetà podem dir que el vestit típic és el que ha estat confeccionat amb roba de sac i consta de dues peces: una casaca amb caputxa -on hi ha dues banyes- i uns pantalons, sovint amb cua. Aquest seria el vestit que portaria un diable normal, però no el d'en Llucifer, ja que en aquest cas la casaca seria substituïda per una llarga capa. A més, es cobria el cap amb un barret de copa negra (que és una representació del poder, per això hi ha pobles on porta una tiara semblant a la del Sant Pare). El calçat utilitzat pels Diables de Ribes en aquells primers anys foren les típiques espardenyes de vetes.

Però tot i que aquest sigui el vestit més habitual, cal parlar de l'excepció de 1952, quan actuen amb uns vestits de color negre i que no són de roba de sac, sinó de cotó. A més, aquest any surt per única vegada un personatge que havia estat present en el Ball de Diables de començaments de segle: la diablessa, la qual es diferenciava de la resta perquè portava faldilles. Tot i que es tracta de l'any en què llogaren els vestits a Barcelona, la seva presència devia ser deguda als records que encara tenia la gent gran de les representacions d'abans de la guerra.

Els vestits ribetans (a partir de 1953) anaven tots pintats de la mateixa manera, amb unes sanefes i formes geomètriques que els recorrien de dalt a baix. A l'esquena portaven, sovint, dibuixada una gran àliga. Molts foren pintats per Pere Carbonell i Grau, però també n'han pintat en Cristòfol Almirall, Tòfol, en Toli, en François...

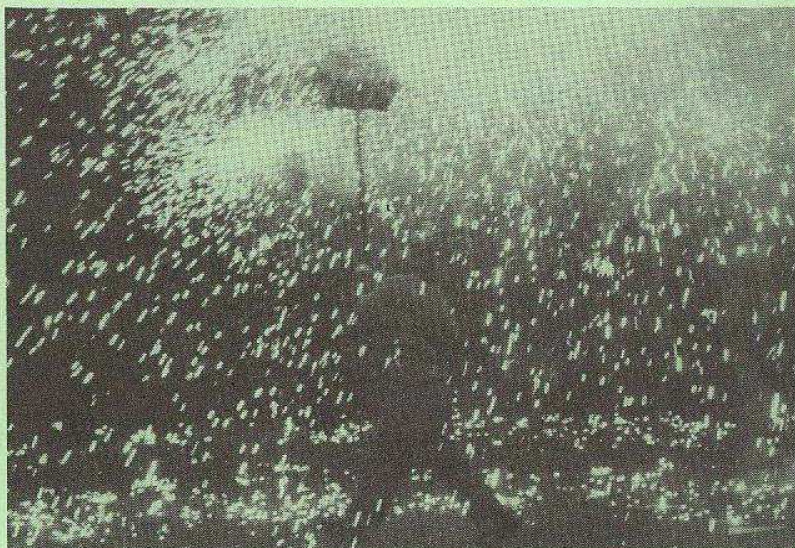
En l'apartat d'accessoris s'inclourien el ceptrot, les maces, els timbals i les carretilles.

- **EL CEPTROT.** Era portat per Llucifer i simbolitza l'autoritat sobre els altres diables. Està format per un mànec de fusta -en l'actualitat metàl·lic- que allotja a la seva part superior una caixa metàl·lica, decorada, en forma de rombe i que conté en el seu interior unes quantes pedretes. A dalt, en un principi, portava una vareta per allotjar-hi un màxim de dues carretilles, mentre avui en duu cinc i pot tirar 35 carretilles.

- **LA MAÇA.** Consta d'un llarg mànec de fusta, a la part superior del qual s'ubica un bloc, també de fusta, gruixut, del qual en surt un ferro on s'allotja la carretilla.

- **EL TIMBAL.** És l'únic acompanyament musical del Ball de Diables. En un primer moment sols n'hi havia un, i de fusta, mentre que a l'actualitat n'hi ha una vintena i molts són metàl·lics.

- **CARRETILLES.** Són els coets que sempre han emprat els diables en les seves actuacions. Durant els primers anys en portaven molt poques -una dotzena per diable- i a més les duïen a sobre. Avui dia hi ha més varietat de coets: xiuladors, francesos, etc.

Llucifer amb el ceptrot actual.

5. L'ACTUACIÓ

Als anys cinquanta, la preparació de la Festa Major per part del Ball de Diablers s'iniciava un parell de mesos abans que aquesta es dugués a terme. Aquest era el moment en què els diables demanaven al Jaume Gómez que els fes els versos. A més a més, era quan es dedicaven a assajar l'actuació a plaça i la cercavila. En aquests primers anys aquest aspecte estava més organitzat que no pas avui dia, ja que cada diable ocupava un lloc determinat a les diferents coreografies que realitzaven. Els assajos es duïen a terme en llocs allunyats del nucli de Ribes -com ara les Torres- perquè la gent no pogués saber quins versos es dirien en aquella Festa Major.

Un cop arribava la Festa Major els diables feien diverses actuacions. Així, a la vigília, anaven per les masies del poble (la Serra, can Vidal, les Torres, can Coll, Puigmoltó...), tal com avui dia fa encara una colla del Ball de Bastons. A les masies, recitaven els versos. Això els servia d'assaig general per a allò que poques hores més tard farien a Ribes mateix. Un cop arribaven a Ribes feien una cercavila que acabava davant l'Ajuntament, on recitaven els versos. En acabar els repetien davant la rectoria.

El dia de la Festa Major, de bon matí, sortien i anaven per les cases de la gent coneguda i important del poble on els llegien alguns versos. Com a premi rebien unes quantes pessetes per part de l'oïdor. Entre casa i casa el que feien era saltar i córrer, ja que pocs coets tenien per tirar segons ens ha comentat Josep Martí, *Pepsicola*. Si era Sant Pau, després anaven cap a l'ermita dedicada al sant, d'igual manera que es fa avui dia, mentre que si era Sant Pere feien l'anada a ofici, tal com s'ha fet a partir de 1992, ja que aquesta pràctica es deixà de fer entre 1979

i 1991. Després d'ofici s'anava cap a la plaça de la Vila on feien la darrera exhibició.

Anada a Ofici

6. VERSOS

Si bé la representació no es va recuperar l'any 1951, sí que es van fer, a partir d'aquell mateix any, versos satírics en totes les festes majors en què va sortir el Ball de Diablers.

Segons ens ha confirmat el mateix Jaume Gómez, un parell de mesos abans de la Festa Major, els diables l'anaven a veure perquè els redactés els versos. Ell en feia prop d'una dotzena i d'aquí els diables escollien els que més els agradaven.

En un primer moment, els temes dels versos els escollia en Jaume Gómez,

però queixes rebudes per part de gent del poble van fer que fossin els diables que proposessin els temes. Els temes eren recollits al llarg de l'any per l'Albert Fuster.

Els versos sempre han tingut un component satíric i irònic respecte de les coses que passaven al poble en aquells anys tot i que hi havia temes que no es podien tocar.

Un cop redactats els versos, amb el vist-i-plau de l'Ajuntament i alguna vegada amb censura governativa, els diables els assajaven i se'ls aprenien de memòria ja que l'actuació no es feia llegint. Això feia que sovint, si la memòria els fallava, es quedessin en blanc, sense saber què dir.

La millor tècnica per dir els versos, segons Josep Martí, era dir-los a poc a poc i vocalitzant perquè la gent els pogués entendre, ja que si els deien molt ràpid, no s'entenia res.

Els recitaven fent una cantarella però no tan exagerada com la que es fa algun dia. A vegades, sols hi posaven una certa entonació. A més, els recitaven sense micro.

A partir d'aquells primers anys, són moltes les coses que han canviat en els versos, ja que ara no tenen cap mena de censura, es diuen amb micro, es llegeixen i el vocabulari sol ser força més groller. La temàtica també ha variat: a part de tafaeries del poble, també es parla de política i de temes d'abast general.

Vegem alguns exemples de versos:

(1961)

Hi ha noies tan presumides
amb els fums d'última hora
que ara es posen pantalons
i fa poc, sense raons,
criticaven la pintora.

Llucifer:

Ara vols fer el primmirat
com un senyoret de fira
i mireu com se les mira
quan li passen pel costat.

(1992)

Qui tingui al·lèrgia als del Ger
que se'n vagi a l'envelat,
però si també en té als cliques
haurà d'anar al poble del costat.

Aquí a Ribes, les coses
sempre són per duplicat
i així tothom té

la "segunda oportunidad".

Llucifer:

Jànio Marti i Maravella,
què més voleu ribetans?
Les dues orquestres més cares
dels països catalans.
Mentre, es moren de gana
centenars de mendicants.

De persones que han fet versos n'hi ha hagut moltes. A part de Jaume Gómez, les diferents persones amb qui hem parlat ens han dit que n'hi havia de Pere Carbonell; Anton Milà, *Pinzell*; Jordi Garriga, *Toli*; Joan Garriga, *Nana*; Esteve Molero; Anton Ferret; Salvador Miret, *Tore* i d'altres. També hi ha hagut colles que els han elaborat de manera col·lectiva en diverses ocasions.

7. TEXT DEL BALL DE DIABLES DE RIBES A COMENÇAMENTS DE SEGLE

Comentari a uns versos antics del ball de diables

Malgrat que la referència més antiga fins ara coneguda de la participació del ball de diables a les nostres festes majors sigui de l'any 1913, i que aquest només hi fou present de tant en tant, podem afirmar que el ball de diables de Ribes és una manifestació folklòrica que, per les seves arrels, forma part de les colles anomenades històriques, tan presents al territori penedesenc. No solament el ball de diables forma part del seguici festiu de les nostres diades des de molt abans que es possessin en voga els correfocs, sinó que el costum de pronunciar versos és un indici clar de la seva tradició. Si bé actualment els versots fan referència a temes concrets esdevinguts en els darrers mesos, ara podem oferir als lectors els versos que pronunciaren els diables de Ribes a principis de segle. Aquests versos representen un estadi intermig entre els que s'haurien declamat anteriorment, en els quals cada diable faria un parlament relatiu a un dels deu manaments, i els actuals.

Els versos del ball de diables que aquí presentem van ser recollits a Ribes vers els anys 30, entre els d'altres balls parlats, pel vilafranquí Pere Grases. Pere Carbonell i Grau havia sentit a dir que en aquelles dates un folklorista havia aplegat uns manuscrits i es lamentava de la seva pèrdua. No hem de dubtar que un i altre personatge són el mateix. En exiliar-se a Veneçuela els manuscrits originals seguiren el mateix camí i sembla ser que encara paren en aquell llunyà país. Nosaltres us podem oferir la transcripció de la fotocòpia que n'hem aconseguit mercès a l'amabilitat del també vilafranquí Joan Soler i Bordes.

Aquests versos deuen ser els que es van recitar per la festa major de St. Pau de 1913 i 1916 i també, canviant-ne la introducció, per les de St. Pere de 1922 i 1929. En una entrevista que tinguérem amb el vell Escorçaire aquest encara ens en recità un fragment de memòria. La certesa que els versos corresponen a Ribes i que amb seguretat es pronunciaren com a mínim en una festa major de St. Pau ens ve donada per les referències que es donen en el parlament inicial de l'Angel.

El text és hereu dels que es difongueren a les darreries del s. XVIII i principis del XIX, si bé tot ell és ja en català. La seva transmissió oral i els múltiples canvis que devia patir al llarg del temps ens han fet arribar una versió que en alguns moments no és gens entenedora (sobretot el parlament inicial de l'Angel) i que malgrat algunes similituds amb versos recollits a Sitges a finals de segle, i al Vendrell i a l'Arboç a principis del s. XX, és essencialment inèdita. És probable que algunes de les seves parts fossin redactades a Ribes pensant en alguns fets del moment però, en l'estat actual de coneixements, no podem assegurar quines serien.

La referència del diable 7è que es diu anomenar Menut, no deu tenir cap relació amb el Can Menuts conegut a Ribes, ja que el diable 4rt del Vendrell també portava el mateix nom i el seu parlament és semblant. L'esment de Can Pei que fa

el diable 8è ben segur que no té relació amb la masia de Sitges propera a Miralpeix que du el mateix nom. L'esment a Reus que fa el diable 2on sí que sembla refermar la idea que el text inicial d'aquest ball, com molts d'altres, procedia del Baix Camp o, menys possiblement, del Baix Penedès.

Els personatges que apareixen en el text són els tradicionals: un àngel, Sant Miquel, LLucifer, la diablessa, deu diables, i un timbaler, però els seus parlaments ja només en part responien a la referència als manaments mentre que hi havien afegit crítiques a fets no individualitzables, presents en la societat del moment, i un to eròtic i anticlerical que sembla que ja fou censurat o auto-censurat en l'època. En els anys 50 encara un membre de la colla de diables anava abillat de diablessa, com a romanalla del record de l'existència del personatge, sense que en els versos quedés ni rastre de l'àngel, de St. Miquel, del discurs argumental, de les evolucions teatrals, ni de les referències als manaments. En algunes poblacions han mantingut o recuperat la representació de l'antiga forma d'aquest ball parlat tot compaginant-lo amb la recitació de versos satírics.

Xavier Miret i Mestre

Bibliografia:

Arroyo i Julivert, Salvador: El ball de diables del Vendrell.

Patronat Municipal de Serveis Populars del Vendrell. 1990.

Cruaños i Oliver, Esteve: Ball de diables de l'Arboç. 1988.

Miret i Mestre, Xavier: Els balls de versos a Ribes. P.F.M. de St. Pau de 1993.

Palomar, Salvador: Diables festius: del teatre popular al correfoc.

L'Avenç n. 193 (juny de 1995).

Rocha i Serra, Joan Josep: Reculls del ball de diables. Sitges, 1983.

Soler i Bordes, Joan: Antics sainets del ball de diables.

La Voz del Penedés, 28-08-1987.

“Còpia del ball dels diables

Angel

*Doble victòria honrat
amb contentu i alegria
del sant que n'és aquest dia
de Sant Pau és venerat.
La festa que manifesta
la pelea que no es veu
darem part a l'àngel Miquel
amb Sant Miquel victòria,
per entrar dins a la glòria,
per baixar baix a l'infern
dins d'aquell foc etern
entre flames i cadenes/
patireu terribles penes
dolors, turments i enganys.
Llucifer i els seus companys
amb la seva direcció
al gloriós Sant Pau
que de Ribes és patró.*

Llucifer

*Companys meus veniu aquí,
jo com a capità
mano que aneu a enganyar
gent que em segueixin a mi,
i contra aquests dos d'aquí (1)
tots haurem de pelear
per veure si podem alcançar/
una victòria complerta
En el que us dic esteu alerta*

(tots junts) Alerta!

Diablessa

*Coratge i valor Llucifer
que jo sempre seré ta guia
i de la teva companyia
jo mai em separaré.
A prop teu sempre estaré
unida com a mestressa
i tu em daràs lliçons agradables
que jo sòc la Diablessa.*

Sant Miquel/

*Oh diable malvat!
saps que Déu tot poderós,
el jutge tan rigorós,
ara que et veus castigat
ara que et veus condemnat,
amb tes astúcies procures
enganyar ànimes pures
perquè vagin a l'infern,
des d'aquell senyor etern
que és destinat dels angels*

*i també dels arcàngels
per salvar els cristians
perquè al cel tinguin descans
i ocupin vostre lloc
mala patria ballaràs
falsos seran tons passos
que jo seguiré tons passos
per tot allà on aniràs.*

Diabla 1er

*Llucifer, bon capità,
cap de nostra companyia,
el que passa avui dia
us he volgut explicar.
Comencem primerament
d'aquella gent cristiana
que no fan el que Déu mana
sobre el primer manament.
A amar Déu no s'hi pensa
ni en la santa Religió/
tots els que no hi creuen, no
tindran una gran ofensa.
També es una gran locura
tot el que les noies fan
a la nit de Sant Joan
cercant la bona ventura.
Elles quan són casades
tenen quinze dies bons
i al cap dels quinze dies
tot ne són crits llamps i trons.
Elles quan són casades
posen faves sota el llit,
si ensopeguen la pelada
pobre serà el seu marit,
i si alguna fava d'aquelles/
que és molt fàcil de grillar,
veureu quantes noies maques
el que els podria passar.
I si això els passava
sense avisar-me a mi a
l'infern de correguda
aniríeu a dormir.*

Llucifer

*Molt bons principis tenim
que si tots ho fan com tu
no s'escaparà ningú.
Toca el tabal i enllestim./*

Diabla 2on.

*Llucifer, sòc dels vostres servidors
ja sabeu que el meu treball
és anar amunt i avall*

com rateta als balladors.
Certs joves jugadors
que en ronden per la vila
a l'infern en faré una pila
com el campanar de Reus.
Senyors i mals hereus
aduits a la dropada
i en una altra llotregada
que en conec de cap a peus.
Aquest món és un fandango
és molt tonto qui no el balla,/
sigui orquestra, sigui gralla
millor si toquen el tango.
Avui escampà al rigu-rango
tothom va molt ben vestit
no es coneix pobre ni ric
si les trampes fan carrera
a l'infern al meu radera
tot el poble aconduït.

Llucifer

Molt bé va la contradansa
del modo que tu l'expliques
si toquem tantes musiques
alguns pagaran la pansa./

Diable 3r

Llucifer, capità honrat,
suplico, vostra excelència,
faré tota diligència
per complir m'ha encarregat.
Aquests pares descuidats
que no crien bé a sons fills
estan amb uns grans perills per ser ells
tots condemnats.
Els fills desobedients
que no creuen bé sons pares
i les filles a ses mares
patiran els set turments.
Quantes filles riques comporten
que sons pares vagin a captar
i els dol donar-los pa/
quan elles van ben boniques.
Si el pare va a la taverna
el fill on anirà?
la filla bé seguirà
la mare que la governa.
Ah! pares que aneu de nits!
i doneu mals exemples als infants
no s'escapareu de mes mans
perquè sòc un mal esperit.

Llucifer

Molt bons cabrots són aquests
que tu m'has anomenat
volen que sons fills vagin drets
i ells caminen de costat./

Diable 4rt

Llucifer, suplico a llevar vides
féu que no hi hagi homicides
ni que els homes facin morts
no matant tots amb espasa
sabre, pistola i punyal,
amb la llengua dintre a casa
maten al pròxim, mes mal
A l'infern de correguda
van tots aquests matadors,
tenen l'ànima perduda
patiran els set dolors.
El qui no vol perdonar
les injúries que ha rebut
ara que té el seu perdut
el Paradís vol alcançar./
Aquestes amistats, noies,
aquestes males ofenses
aquestes bones volences
al diable ja vindreu
junt amb els vostres currutacos
perquè són els vostres macos
i en teniu d'ofendre a Déu.

Llucifer

Tots aquests que no fan
el que la llei de Déu mana
a l'infern me'ls portaràs
aquesta mateixa setmana.

Diable 5è

Llucifer no sigueu estrany/
que de lladres se'n diré
d'aquests que deixen diner
i en volen massa de guany.
Al vuit i al deu per cent
en volen de benefici,
això n'és un perjudici
i una injúria molt patent.
Altres que se n'hi ha
que'n roben a l'asseguro
que per deixar quinze duros
cada més en volen un.
A qui diner bestreu
és al pobre per collir
que del raïm li va al vi
tres duros menos del preu.
I si algun pobre pagès/
algun diner necessita
sols per entrar la collita
li val doble l'interès.
De blat se'n cull bastant
però si ho féu d'aquesta manera
per deixar-ne una quartera
en volen quinze quartans.
De trampes més se'n farien
si més se'n podrien fer
quants n'hiha que robarien

si'n manejaven diner.
Ah si el diner no fos dable!
tan sols per no haver robat res
tan sols pel ditxós interès
se n'anirien tots al diable.
Els pesos de l'apotecari/
ni els dimoni no els entén
les medecines són margantes
i els ungüents tots són pudents.
Els sastres roben pedassos
i fan els vestits escassos,
els moliners roben el blat
i farina d'amagat,
però en fi mai estan grassos.
Els sabaters roben la pega,
els manyans roben carbó,
els fusters roben les llates,
per cap d'aquets hi ha perdó.
Aquests mestres de cases
que són lladres de maons,
rajoles, teules i guix,
i el diumenge fan remendons/
I a aquests pobrets manobres
aquest ral que els quiteu
tot això me n'es ganància,
a l'infern ho trobareu.

Llucifer

Tots aquests mestres de cases
que no fan més que robar
a l'infern n'hi ha una caldera
que mai s'ha pogut apagar.

Diable 6è

LLucifer, és aquest el meu ofici,
féu que els homes tinguin vicis
i en siguin renegadors,/
cafés, tavernes i jocs
jo a molts cristians convido
i entre amics d'aquests ruidos
als que enganyo ne són pocs.
Llauradors (2), i gent de gorra,
gent de platja, i corredors,
carreters i pescadors,
en tinc més que grans de sorra.
Ah! donselles que en feu vot
per fer-se monges i no casar-se
si arrepleguessiu un bon janot
tractaríeu d'acomodar-se.
Ara corre el sac cenyit
cotilla a tirador recte (3)
davantal amb farbalà (4)
i fandilla ben estreta (5)/
amb aquella mitgeta negra
i la sabateta fina.
Ah! quantes noies hi ha
que s'esteu per aquests racons
que per cordar-se la cotilla

necessiteu trenta mil cordons.
Tant (6) que se la voleu estrènyer
que tots els cordons aneu trencant,
ja s'esguerra la cotilla,
tot es ganància pel marxant.

Llucifer

Totes aquestes noies
que quan se vesteixen
gasten un dineral,
les portaràs a l'infern/
i allí les dominaran.

Diable 7è

Llucifer: Aquí està el vostre porrer (7),
que de nom me'n dic Menut,
que de tant dolent que n'era
ni a l'infern no m'han volgut.
Ara n'hai intentat agafar
aquestes criades que serveixen
que nit i dia festegen
pel carrer de les ensapegades.
També n'hai intentat
d'agafar aquestes dones
que són casades de fresc
i no volen dormir amb l'home./
Què en diré d'aquestes noies
que volen saber de ballar
i si n'aneu a buscar una...
sembla un feix de bacallà.
En trobareu moltes noies
que porten els costats postissos,
i si les veiéssiu en camisa,
semblen una capsa de mi.stos
També trobareu minyones
que van boniques del damunt
i a sota les faldilles
ho porten ple d'oli del llum.
Hi ha xicota avui dia
que per veure el seu promés
se'n va corrents aquí al Centre
a ballar-n'hi dos o tres,/
i que en deixa l'aigüera bruta
i tots els plats per rentar,
(a) son pare li mou un escàndol
i fins hasta al seu germà.
Jo conec una minyona
que diu que pateix del pit
això se li curaria
si trobava un jove eixerit.
Un dia la vaig trobar
i li vaig dir sense idea
ai, escolta per favor,
ai, escolta ma rateta.
treu el cap a la finestra
i després vés al balcó
i escolta tu rata meva
que a l'estiu farà calor./

Deu me'n guard de cap mal fer-te,
 ni de cap mala fe
 sòc tan tonto per les dones
 que jo per això mai toco re.
 De granujas com jo no en corren,
 sempre hai anat per més bon fi però ja
 veureu, deixeu-me encendre,
 com no us queixareu de mi.
 Les noies d'avui dia
 en segueixen un istil
 de portar totes les mitges
 que els cobreix el pernill
 ella tapa tous de carn
 canyetes i flabiols
 dissimula moltes faltes
 i encaparra els mussols./
 Per fer goig i anar a la moda
 els hi fa tapar el junoll,
 i potser fins i ha dona
 que la du lligada al coll.
 Tothom sap que de la mitja,
 els defectes que ella fa
 és quan plou perquè les noies
 lo vestit s'han d'aixecar.

Llucifer

Oh porrer quapo i hermós
 ja sé que per la conquesta
 tu ets el més carinyós
 però jo com a Llucifer
 un consell te'n vull donar/
 que si em deixes portar la quarta
 demà mateix ja et podràs casar.

Diable 8è

Alegria Llucifer
 que ja tenim festa major
 això va d'allò millor
 per lo bé que jo us diré.
 A l'infern us portaré
 moltes noies de servei
 perquè tinguin bon remei
 aquí ronden com a mosques
 i festegen a les fosques
 a l'entrada de Can Pei.
 També hi trobareu senyores/
 amb el barret molt enflocat,
 llaços cintes pel costat
 com a divines pastores,
 manestres i cosidores,
 que n'hi ha per aquests voltants
 ja fa temps que fan l'aleta
 amb la seva rialleta,
 a l'infern ho trobaran

Llucifer

Deixa estar els festejadors
 de l'entrada de Can Pei,
 la teva obligació es agafar ànimes
 i portar-les a l'infern./

Diable 9è

Llucifer no sigueu estrany
 tots els que tiren pestes
 estan en pecat mortal
 grans profanadors de festes.
 Son sastres i sabateres
 que no'n fan cap de sencera,
 hortolans i traginers
 que non fan cap d'entera.
 Què en direm d'aquests senyors,
 i també de les senyores
 que per fer el melindrós
 van a missa de dotze hores.
 No és tan sols una vegada
 sino que esperen tan lo fi/
 que quan arriben allí
 la missa ja es començada.
 De la missa no en fan cabal
 i diuen que és per demés
 que més s'estimen anar al cafè
 a jugar-se els diners.
 I per més festa que sia
 no'n diuen cap oració
 i en lloc d'anar a sermó
 al cafè passen el dia.
 Altres traginers que n'hi ha
 que en lloc d'anar a rosari
 a la taverna s'estan
 per més que ho renyi el Vicari.

Llucifer/

Tu que t'expliques tan bé
 tindràs una bona sort
 que després que jo seré mort
 tu faràs de Llucifer.

Diable 10è

Llucifer ja en sabeu vós
 que sòc l'últim de la fila,
 n'hai vingut en aquesta vila
 perquè en segueixin la llei.
 De dejunis de precepte,
 LLucifer n'hi ha bastants diuen que en
 dejunin els frares
 i també els capellans.
 A confessar no s'hi aniria/
 si no fos per complir
 una vegada a la quaresma
 per anar a buscar el butlletí.
 La gola va molt escassa,
 molts se pensen morir de fam,
 i de peix i d'aviram

no queda res a la plaça.
Pelacaires esteu alerta
procureu fer caritat
trobareu el cel tancat
i a l'infern la porta oberta.

Llucifer

Tots aquests frares i capellans
que diuen que són una gent tan bona/
nosaltres hem de dormir sols
i ells dormen amb la majordoma (8).

Llucifer

Oh! desgraciat llucifer
quan me veig d'aquesta manera
sóc llençat de l'alta esfera
sent-ne arcàngel primer,
i ara que déu verdader
ja m'ha tret de sa presència
faré tota diligència
per enganyar els mortals.
Procureu fer força mals
i jo tants enganys com podré.

Diablessa/

No t'espantis Llucifer
que jo sempre t'ajudaré.

Sant Miquel

Supèrbia cruel, malvat,
contra Deu no hi ha resistència,
ta astúcia amb diligència
li explicaré amb brevetat.
El senyor m'ha destinat
per salvar los cristians,
tos passos seran envans,
es falsa la teva doctrina,
que jo et seré la ruïna, i ningú caurà en
tes mans

Diablessa/

Com podrà Miquel negar
si el negar no és cap disculpa
si els pecats en estan en culpa
Deu los ha de castigar.
Els angels quan no tingueren
sols per ells enteniment
a l'intentar un pesament
baix del seu tron caigueren.
Caigueren per desobediència
sols culpables pel permís
els tragué del Paradís
la Divina Omnipotència.
Caigueren per un sol pecat
abaix la llei cometeren.
Jo sóc la dona primera
que va ser a l'infern llançada/
i d'aquesta manera
ja sereu els demés culpat
si justícia persevera.

Sant Miquel

Si, justícia divina,
càstig a quí mereix
tan sols com a mi mateix
vostre pecat hi domina.
Tan sols el vostre pecat
ha de ser tot castigat
amb una pena eterna,
a l'infern en vostre lloc
que sempre heu d'estar cremant/
dintre aquell terrible foc.

Diablessa

Ja que de culpa en teniu
me n'heu de pagar la pena
féu que no hi hagi esmena
dins d'un foc etern. S'arrepentiu?

(Tots junts): No!

Fi

(1) Fa referència a l'Angel i a St. Miquel

(2) Inicialment hi havia escrit "mariners".

(3) " " " " "tota moda"

(4) " " " " "de cordobà"

(5) " " " " "de llana fina"

(6) " " " " "Es tant..."

(7) En algunes versions antigues de balls de diables el porrer era un diable que deuria portar un porra en senyal de comandament, i que s'afegia als deu diables normals.

(8) En el manuscrit hi ha unes ratlles que semblen indicar que aquesta estrofa hauria estat censurada.

AUTORS:

Xavier Coll Pascual
Pere Coll Milà
Carles Bartra Torrens
Xavier Miret i Mestres
Ball de Diables de Ribes

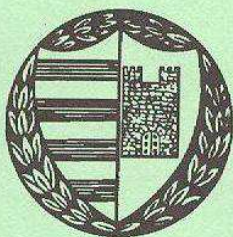
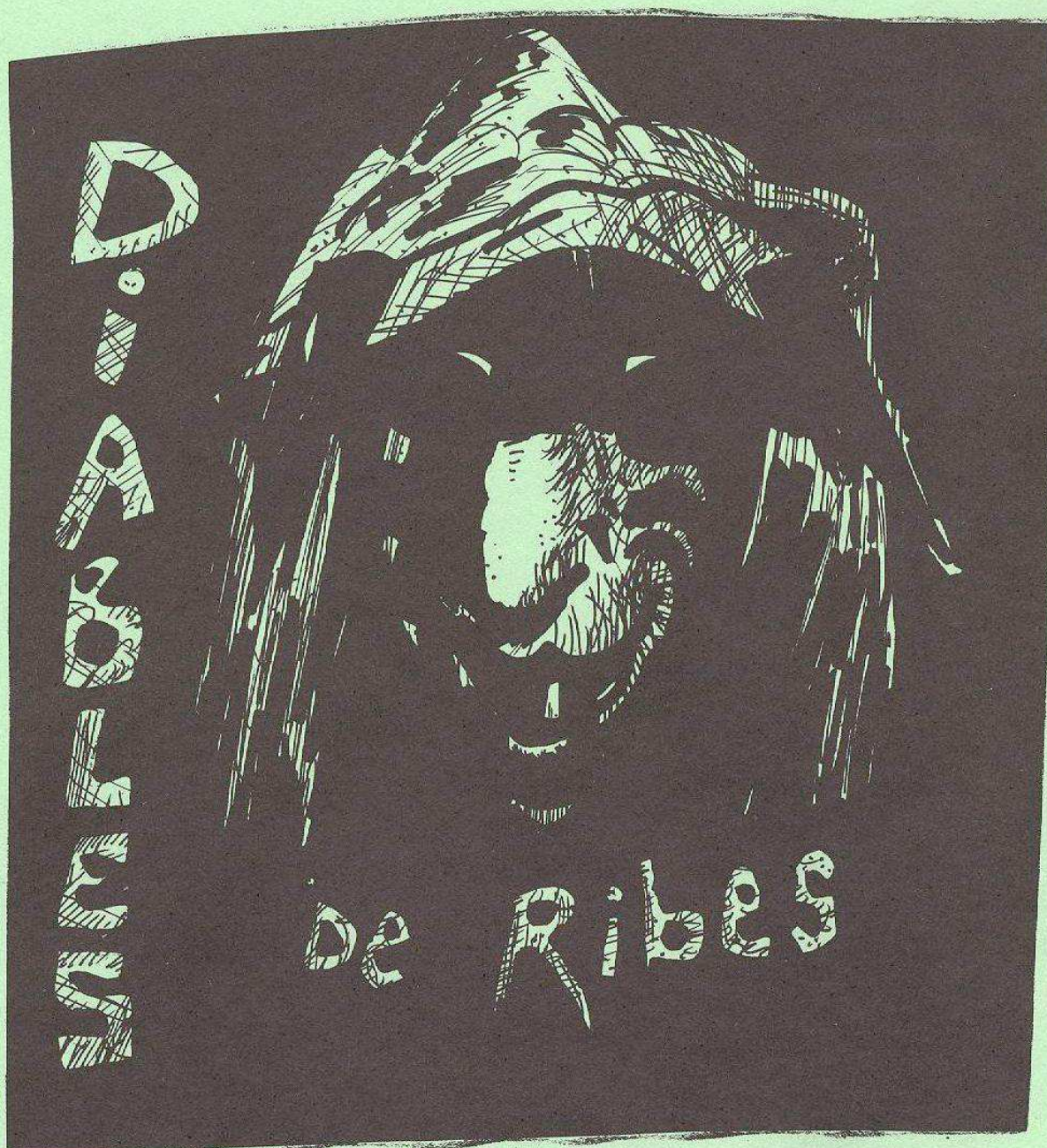
COL.LABORADORS:

Lluís Giralt Vidal
Albert Fuster
Josep Martí
Jaume Gómez

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ CONSULTADA

- Manuscrit dels versos dels Diablers de Ribes de 1961
- Manuscrit dels versos dels Diablers de Ribes de 1992
- Programa de Festa Major de Sant Pere, 1992
- Programa de Festa Major de Sant Pau, 1993
- BERTRAN, J. i altres; El Ball de Diablers de Tarragona. Teatre i Festa a Catalunya. Tarragona, Ed. El Mèdol, 1993
- MIRET,X.; Ball de Diablers de Sant Pere de Ribes dins Foc i diables, Quadern núm. 5, Escola de Grallers-Sitges, 1985. pàg.79-82

NOTA. - Al Ball de Diablers de Ribes ens agradaria poder aconseguir versos dels anys cinquanta, seixanta i setanta per tal de poder fer un arxiu. Es per això que demanaríem a qualsevol persona que en tingués una còpia que la fes arribar a algun dels responsables (Xavier Coll i Carles Bartra).

Comissió de Festes de Ribes